

Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України
Державний вищий навчальний заклад
«Приазовський державний технічний університет»
Кафедра філософських наук

О.В. Мальцева

НАВЧАЛЬНІ ВПРАВИ, ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ, ТЕСТИ З РЕЛІГІЄЗНАВСТВА: ПРАКТИКУМ

**Навчальний посібник для самостійної роботи
студентів всіх форм навчання**

Маріуполь, 2012

УДК 291 (076.1)

ББК 87.2я73

М 215

Мальцева О.В. Навчальні вправи, творчі завдання, тести з релігієзнавства : практикум. Навчальний посібник (для самостійної роботи студентів всіх форм навчання) / О.В. Мальцева. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2012. – 229 с.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Карпенко Катерина Іванівна, д.філос.н., професор кафедри філософії, соціології і медичної соціології Харківського національного медичного університету.

Мозгова Наталя Григорівна, д.філос.н., професор кафедри філософії Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова (м. Київ).

Овчарова Лілія Михайлівна, к.філос.н., доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет» (м. Маріуполь).

Пасько Ігор Трохимович, к. філос.н., професор, завідувач Донецької філії Центру гуманітарної освіти Національної академії наук України.

*Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ «ПДТУ»,
протокол № 8 від 06.03.2013 р.*

Навчальний посібник включає анотації до всіх тем курсу «Релігієзнавство», що розкривають зміст дисципліни, основні поняття та положення, котрі повинні засвоїти студенти під час її вивчення.

У посібнику представлений цілий комплекс вправ, які передбачають перевірку рівня опанування знань з даної дисципліни за кожною із п'яти тем за допомогою широкого спектру тестів, роботи з релігієзнавчими документами, візуальними джерелами; розв'язання навчальних кросвордів, завдань творчої спрямованості. До кожної теми запропонована тематика для підготовки есе, контрольні питання та завдання, а також об'ємний перелік основної і додаткової навчальної літератури, що стане в нагоді для самопідготовки й виконання вправ, представлених у посібнику. Наприкінці посібника представлені демонстраційні варіанти підсумкової контрольної роботи з курсу «Релігієзнавство», що об'єднує завдання одразу за всіма темами, до них подані правильні відповіді.

Даний посібник розрахований для самостійної роботи студентів, а також для перевірки знань в процесі аудиторних занять.

**Утверджено на засіданні кафедри філософських наук,
протокол № 18 від 24. 05. 2012 р.**

Утверджено на засіданні методичної комісії інженерно-педагогічного факультету, протокол № 9 від 08. 06. 2012 р.



371780

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
ТЕМА 1. Поняття релігієзнавства. Феномен релігії: сутність, виникнення, головні соціальні функції.....	8
ТЕМА 2. Ранні та пізні національні релігії.....	38
ТЕМА 3. Світові релігії: буддизм, християнство, іслам.....	65
ТЕМА 4. Нетрадиційні релігії.....	129
ТЕМА 5. Історія формування уявлень про свободу світогляду й віросповідання та їх законодавче забезпечення в Україні.....	151
 ДЕМОНСТРАЦІЙНІ ВАРІАНТИ ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З КУРСУ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВА»	
ВАРІАНТ № 1.....	174
ВАРІАНТ № 2.....	184
 ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ НА ДЕМОНСТРАЦІЙНІ ВАРІАНТИ ПІДСУМКОВИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З КУРСУ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВА»	
ВАРІАНТ № 1.....	194
ВАРІАНТ № 2.....	197
 ПРАВИЛЬНІ ВІДПОВІДІ НА ЗАВДАННЯ	
ТЕМА 1.....	200
ТЕМА 2.....	205
ТЕМА 3.....	209
ТЕМА 4.....	218
ТЕМА 5.....	216
ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА.....	225
ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА.....	226

ВСТУП

Вивчення дисципліни “Релігієзнавство” передбачає розвиток світогляду студентів, осягнення ними сутності, закономірностей походження й функціонування релігії на різних етапах розвитку культури (суспільства, соціальної групи, особи).

Головна мета курсу: формування у студентів самостійної світоглядної позиції, вивчення основних понять і проблем релігієзнавства в їхньому взаємозв'язку та взаємообумовленості, формування цілісного уявлення про становлення релігії від первісних релігійних вірувань до національно-державних та світових релігій; знайомство з сучасним станом розвитку релігії в Україні та світі; виховання толерантного ставлення до носіїв різних релігійних уявлень.

Основними завданнями вивчення курсу є:

- системне засвоєння теоретичного матеріалу;
- знайомство з класифікацією релігій, аналіз основних ідей віровчення та культової практики релігій з найдавніших часів до сьогодення;
- вміння оперувати понятійним апаратом та термінологією релігієзнавства;
- формування навичок використання одержаних знань при вивченні інших дисциплін гуманітарної та соціально-політичної спрямованості, а також в науковій та повсякденній діяльності.

Навчальні компетенції, знання та вміння студентів після вивчення курсу:

- засвоїти основні положення і поняття курсу та вільно ними оперувати;
- знати сутність основних ідей віровчення та культової практики релігій – від первісних вірувань до світових релігій;
- вміти робити порівняльний аналіз різних релігій світу;
- орієнтуватися у сучасних нетрадиційних релігіях;
- вміти обґрунтовувати власну відповідь, звертаючись до першоджерел і сучасної наукової та навчальної літератури;
- володіти навичками використання отриманих знань у навчальній, науковій, повсякденній діяльності.

У даному посібнику знайшли своє відображення у вигляді навчальних віправ і творчих завдань всі основні положення курсу «Релігієзнавства». Виконуючи дані завдання, студенти одержать можливість перевірити власний рівень підготовки, поповнити та систематизувати свої знання.

Контрольні віправи підготовлені таким чином, щоб виявити своєрідність вияву релігійного феномена; механізм його дії на індивідуальному та

НАВЧАЛЬНІ ВПРАВИ ТА ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ З РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

суспільному рівнях буття; особливості його функціонування в історії суспільства; точки дотику й шляхи його взаємодії з іншими сферами культури.

Посібник має чітку структуру. Для кожної із п'яти тем завдання підібрані так, щоб забезпечити виконання студентами різних видів навчальної діяльності.

ХАРАКТЕРИСТИКА ВПРАВ ЗА РУБРИКАМИ

АНОТАЦІЯ ДО ТЕМИ	В даній рубриці представлений основний зміст кожної теми за програмою курсу «Релігієзнавство».
«ТАК» ЧИ «НІ»?	Завдання в цій рубриці передбачають уміння розрізняти правильні та помилкові висловлювання релігієзнавчого змісту, підтверджуючи або спростовуючи їх.
ДОПОВНІТЬ ПЕРЕЛІК	Завдання розраховані на вміння студентів виявляти структурні елементи релігійних доктрин, фрагментів текстів, документів тощо, яких не вистачає, та самостійно доповнювати їх так, щоб відтворити їх зміст й смислове наповнення.
ВИБЕРІТЬ ПРАВИЛЬНУ ВІДПОВІДЬ	Тестові вправи з цієї рубрики передбачають уміння обрати правильну відповідь із чотирьох, що були запропоновані.
ВИКЛЮЧИТЬ ЗАЙВЕ	Завдання перевіряє вміння знаходити порушення логічного ланцюжку та здатність до виявлення зайвих елементів у певних системах, що поєднують схожі погляди, представників одних і тих же релігійних напрямків, епох тощо.
ЗНАЙДІТЬ ВІДПОВІДНІСТЬ	Вправи розраховані на навички роботи з тестами, уміння співставляти поняття та їх визначення, дати та події, релігійних діячів та систему поглядів, що вони репрезентують.
РОБОТА З КАРТОЮ	Дані завдання дозволяють розширити знання студентів з географії релігії, а також уміння робити певні висновки щодо «географічного фактору» у становленні та розвитку різних релігійних течій.
РОБОТА З ВІЗУАЛЬНИМИ ДЖЕРЕЛАМИ	У цій рубриці залучений багатий ілюстративний матеріал, що розкриває особливості кожної з релігійних течій, дозволяє перевірити навички розпізнавання

НАВЧАЛЬНІ ВПРАВИ ТА ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ З РЕЛІГІЄЗНАВСТВА

	цієї своєрідності через специфічний одяг, предмети культу, архітектуру, а також вміння розрізняти портрети засновників різних релігійних течій та дослідників релігії.
■ ТВОРЧІ ЗАВДАННЯ	Завдання творчого спрямування розраховані на уміння мислити самостійно, критично, знаходити нестандартні підходи до вирішення проблемних питань і, водночас, аргументувати свої думки, посилаючись на спеціальну літературу, релігійні й наукові джерела.
■ РОЗВ'ЯЖІТЬ НАВЧАЛЬНИЙ КРОСВОРД	Кросворди підібрані тематично, окрім ТЕМИ 3, в якій для кожної світової релігії пропонується розв'язати окремі кросворди. Завдання включають питання, пов'язані з історією становлення релігій, культовою практикою, пантеоном богів, особливостями віровчення та Святого Письма кожної з них.
■ РОБОТА З ЦИТАТОЮ	Рубрика пропонує прокоментувати відомі вислови про релігію або релігійні тексти та дати власні оцінки запропонованим у них істинам.
■ ТЕМАТИКА ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЕСЕ	У даному розділі поданий перелік тем для написання короткого есе на власний вибір студентів.
■ КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ТА ЗАВДАННЯ	Питання із даної рубрики покликані остаточно систематизувати знання за кожною з тем. Вони можуть виконуватися як усно, так і письмово, що сприятиме закріпленню отриманих знань.
■ ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА	В даній рубриці наведений перелік підручників, посібників, спеціальної літератури, на яку слід спиратися при самопідготовці та самоперевірці результатів виконання вправ за темами.
■ ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА	Додаткова література подана з метою розширити обсяг знань студентів для написання есе та виконання творчих завдань за темами.

Наприкінці посібника представлені демонстраційні варіанти підсумкової контрольної роботи з курсу «Релігієзнавство», що об'єднує завдання одразу за всіма темами, а також подані правильні відповіді до них.